

НОМІНАЦІЯ ПРОБА ПЕРА

ІМЕНІ ІЛЛІ СЛАТІНА.

Про новий конкурс молодих виконавців

В кінці квітня у Харківському національному університеті мистецтв почне свою роботу новий Міжнародний конкурс, учасниками якого стануть учні та студенти музичних коледжів, спеціальних шкіл-десятирічок України й закордону. Завдання конкурсу—надати можливість юним музикантам проявити своє обдарування, затвердитись в музичному покликанні, спробувати сили перед початком вступної кампанії в одному з найстаріших ВНЗ країни. Готуються до конкурсу не тільки учасники, але й університет, у якому одночасно з конкурсом пройдуть дні відкритих дверей.

Що правда, у зв'язку з карантинном, конкурс відбудеться в віддаленому режимі, але організатори стверджують, що онлайн-формат не тільки не завадить конкурсному процесу, але й надасть йому нових барв, допоможе перетворити конкурс у яскраву подію, яка залишиться в пам'яті конкурсантів та університету на довгій час. Напередодні урочистого відкриття я розмовляю з ініціатором конкурсу, доцентом кафедри спеціального фортепіано **Іриною Сухленко**.

– **Виконавські конкурси були запущені в музичне життя майже сто років тому. І з тих пір не припиняються дискусії: чого від них більше - шкоди чи користі?**

— Так, противники конкурсів є та їх чимало. Головне, у чому звинувачують конкурси – це ціннісні критерії. Дійсно, як порівняти міру таланту взагалі, як і творчу індивідуальність на точних вагах? Це ж не спортивні змагання – хто швидше добіжить до фінішної смуги, стрибне вище й найдалше, піднімить найважчу штангу.

Переможця–спортсмена визначають з точністю до секунди, сантиметру, граму. А змагання музикантів? Тут вирішальну роль відіграє досвід, інтуїція, дар передбачення членів журі, котрим трапляється, часом у напружених дискусіях визначати найсильніших. Не випадково до оцінювання на творчих конкурсах залучають визнаних майстрів – педагогів, виконавців, котрі мають найбільший авторитет в артистичному середовищі.

-- Але, погодьтесь, основа для оцінювання виконавської майстерності доволі розпливчата. В тих, чис покликання оцінювати учасників, можуть бути свої творчі пристраті, свої уявлення про те, що таке добре а що погано у виконавстві? Суб'єктивність, скоріш за все, ту неминуча? А якщо йти далі, то скільки відомо випадків, коли лауреатські звання отримують не найкращі, а зовсім інші. В хід йдуть вже не художні, а комерційні або будь-які інші передумови. Ви розуміте, що я маю на увазі...

--Звичайно буває й таке, за що теж чіпляються конкурсофоби. Але, думаю, слід розібратись, співставити «за» й «проти» музичних конкурсів.

Їх сьогодні багато, можливо, навіть занадто багато. Але хіба це вже не свідчення їх актуальності? змагаються композитори, диригенти, музиканти-солісти, змагаються цілі колективи – хори, оркестри, навіть музичні театри. І при всьому цьому різномайтті в конкурсів є одна особливість, яку можна окреслити поняттям «школи майстерності». Яких учасників приваблюють конкурси? Як правило, творчу молодь, зараз багато конкурсів і для дітей, підлітків. Досвідчені, сформовані музиканти на конкурс не підуть. А ось для тих, хто вступає на шлях вдосконалення виконавського мистецтва, конкурси не тільки корисні, але й необхідні.

Ви запитаете, а для чого тоді школа, училище, консерваторія? Є ж класи по виконавській спеціалізації, академічні концерти, виступи на публіці? Відповідь очевидна. Школа, ВНЗ дають всебічну освіту, частина якої є робота у спеціальному класі. Конкурси – це вже зустріч, спілкування, передача досвіду серед найсильніших, просунутих учнів. Саме в конкурсних умовах визначається сучасна планка виконавського мистецтва, йде взаємообмін між різними виконавськими школами, традиціями 00 своїми та зарубіжними. Якщо заборонити конкурси, ви побачите, як збіднішає наше музичне життя, втраяться дуже важливі стимули для творчого зросту молодих музикантів.

–А конкурсomanія, яка хвилею накрила й наші ДМШ, училища, ВНЗ... Чи не страждає від неї навчальний процес?

-- В цьому випадку все залежить від педагога по спеціальності, його розуміння важливості не тільки спеціальної, але й загальної гуманітарної підготовки своїх вихованців. Без занурення в історію музики, розвитку слуху на уроках сольфеджіо, засвоєння законів гармонії, поліфонії, композиції тощо, як і без розширення світогляду в області філософії, мистецтвознавства майбутній виконавець наврядчи сформується як яскрава творча особистість. Тому педагог може і забовязаний вибудовувати програму розвитку учня школи або студента ВНЗ, в якій підготовка до конкурсу не витісняла б всі інші навчально-освітні види роботи.

Щодо Вашого питання стосовно конкурсomanії як такої, скажу лише, що погано, якщо конкурси всі на одне лице. Тут справа в організаторах, їх ініціативі, здатності знайти цікаву ідею, яка дозволить виокремити новий творчий проект з загального конкурсного потоку. Перефразовуючи Григорія Сковороду, з впевненістю скажу, що в кожного конкурсу мають бути свої нрав і права.

Навіщо, наприклад, ми щорічно проводимо конкурс для школярів «Карл Черні. Не тільки етюди...»? Щоб оцінити тільки, хто краще впорається із технічними каверзами Черні? Зовсім ні! Нам важливо, щоб діти в цьому, здавалось би, чисто інструктивному матеріалі відкрили його художню цінність, вчилися перетворювати етюди Черні у своєрідні музичні мініатюри. А це вже новий погляд на композитора, особистість якого меркне, здавалося б, на фоні його сонцесяйних сучасників – Шопена, Мендельсона, Шумана. Наш конкурс допомагає відновлювати цю історичну несправедливість та заново відкрити Черні вже не тільки як «технічного інструктора» піаністів багатьох поколінь, але й цікавого художника романтичної епохи.

-Прийшов час представити новий конкурс імені Іллі Слатіна...

-- Його учасниками стануть студенти середніх музичних навчальних закладів, які планують продовжити своє навчання і, можливо, саме в нашому університеті.

-- Які вимоги будуть пред'являти до юних обдарувань, які от тільки починають свій шлях у мистецтві виконавства?

--Необхідно продемонструвати здатність до «стабільної гри», певний рівень технічної підготовки, вміння інтонувати, тобто грати свідомо, виразно, з розумінням логіки розгортання інтонаційної фабули.

-- Які номінації заявлені у програмі конкурсу?

-Практично всі кафедри виявили бажання провести свої творчі випробовування – від фортепіанної, композиторської до кафедр естрадного мистецтва, духових та ударних інструментів

--Що очікує переможців конкурсу?

--Дипломи, виступ на заключному концерті, а також можливість консультації з педагогами ВНЗ.

--Чи будете Ви використовувати можливості інтернету для просування фіналістів?

-- Думаємо. Як відомо, конкурс – це лише один з багатьох засобів звернути на себе увагу. Так чому б не скористатись настільки унікальною можливістю, щоб без зайвих матеріальних та часових затрат вийти за рамки «свого світу», без стресу поринути у безмежний творчий процес, який нам відкриває інтернет. Першим кроком в цьому напрямку може стати популяризація на різних платформах, музичних сайтах, в ютубі відеороликів із записом виступів наших переможців.

-- Конкурс має статус Міжнародного. Які країни представлять своїх учасників?

-- Ми поки що на стадії збору заявок, але вже отримана перша звісточка із закордону -- з Угорщини.

-- Конкурс назван ім'ям Іллі Слатіна...

-- Так. Це особлива тема для розмови. Нагадаю тільки, що 150 років тому, в травні 1871 року 26 –річний Слатін, який нещодавно отримав освіту в Петербурзькій консерваторії, пізніше у Берліні, погоджується на пропозицію від Дирекції Російського музичного товариства створити у Харкові ще один філіал. Приїзд молодого музиканта в наше місто, яке с легкої руки Чехова та Буніна називали культурною провінцією, став в буквальному сенсі доленосним. За короткий строк завдяки бурхливій просвітницькій діяльності Слатіна, музичне життя Харкова значно змінилася й почала змагатись навіть з культурним життям обох російських столиць. А в 1917 році відбулася видатна для нас подія -- була відкрита Харківська консерваторія, першим директором якої став Ілля Ілліч Слатін. На честь засновника нашого університету, а також до 150-річчя з дня закладки першого

каменю в систему музичної освіти у Харкові ми й названий наш конкурс.

Надзвичайно вдячні Вам, Ірино Юріївно, за бесіду. Пройде зовсім небагато часу, коли авторитетне жюри приступить до своїх обов'язків – до прослуховування/перегляду відео-записів учасників, а нам залишається лише дочекатися того хвилюючого моменту, коли будуть оглашені імена переможців – лауреатів першого міжнародного конкурсу молодих виконавців імені І.Слатіна.